

MAKT OCH VANMAKT

i klimatförhandlingarna

En rapport skriven av Inger Jägerhorn
på uppdrag av Föreningen Norden och Global Utmaning
november 2008 • Andra upplagan

Fem nya intervjuer har tillkommit i detta nytryck av rapporten Makt och vanmakt i klimatförhandlingarna. Nu finns samtliga nordiska ministrar med ansvar för klimatet med, och den tidigare intervjun med svenske ministern Andreas Carlgren har kompletterats. Dessutom ingår en ny intervju med en finländsk riksdagsledamot, Christina Gestrin. Om det nordiska samarbetet inför Köpenhamn ännu är trevande och informellt, så är ministrarna nästan osannolikt samstämda i sina yttranden.

Det här anser de nordiska ministrarna:

- Finanskris och depression kan utnyttjas som draglok för en ny grön ekonomi (med gröna jobb och grön teknologi). Några talar vackert om "en ny värld".
- I klimatförhandlingarna är "trekanterna" EU-USA-Kina helt central. Utan dem – inget avtal. Och så gäller det att bryta upp den numera mycket heterogena gruppen av utvecklingsländer (G77) och få de expanderande ekonomierna att ta sitt ansvar.
- Det behövs ett stadigt flöde av finansiering till u-länderna, för ny teknologi och för anpassning till klimatförändringarna. Ministrarna har många idéer varifrån pengarna ska komma. Men vilka internationella institutioner som behövs för att sköta detta är ännu mycket oklart.
- Ministrarna säger att det "måste" bli ett klimatavtal i Köpenhamn, men tror att det kan bli ett basavtal, dock ratificeringsbart, som kan utfyllas senare, kanske under det följande halvåret.
- Alla tror, eller hoppas åtminstone, att de själva ska våga ta impopulära politiska klimatbeslut om det blir nödvändigt.

De nordiska länderna har tillsatt en arbetsgrupp, COP15-gruppen, inför Köpenhamns-mötet. De nordiska chefsförhandlingarna stämmer av positionerna vid informella träffar.

Connie Hedegaard

Connie Hedegaard,
dansk klimat- och energiminister.

Intervju 2008-10-28

” Om man för ett år sedan hade sagt till mig att man på Bali i december 2007 skulle spika en deadline för ett nytt globalt klimatavtal redan till Köpenhamn i december 2009, så hade jag sagt nej. Därför vågar jag också vara optimistisk inför Köpenhamns-mötet.

Men jag medger att vägen ser mycket besvärlig ut och att tiden är kort. Men globalt växer insikten att detta är ett problem som helt enkelt måste klaras av. Det måste bli ett högt politiskt pris att blockera ett avtal i Köpenhamn.

Vi har diskuterat konkreta frågor; i Bangkok i mars, i Bonn i juni och inte minst i Akrah i augusti. Då gjordes framsteg inom alla svåra byggstenar. Nu blir det ett round-table i Poznan runt en "shared vision" gällande de viktigaste prioriteringarna för olika aktörer. Ett konkret förhandlingsunderlag i Poznan var aldrig planerat.

Det viktigaste är att USA går med på bindande mål som gäller redan från 2020. Amerikanerna måste acceptera de vetenskapliga rönen gällande klimatförändringarna. Min analys är att man i Kina nu inser att man inte kan ha ekonomisk tillväxt om man inte tar klimatutmaningen på allvar. Kina har hittills inte velat agera internationellt, men jag tror att man av strategiska skäl börjar förplikta sig att göra det. När USA gör något kommer Kina också att göra något.

Den sydafrikanska regeringen har lanserat en klimatplan som slog fast att i-länderna visserligen måste göra mest, men att också de stora utvecklingsländerna måste sätta nationella mål. U-länderna kan inte längre hålla ihop som grupp, de finns i så olika kategorier, allt från Somalia till Saudiarabien. Fröet till en differentiering av G77 gruppen ligger redan i den speciella situation som till exempel små ö-länder, de allra minst utvecklade länderna samt Afrika befinner sig i.

En central fråga är hur man kan hjälpa u-länderna finansiellt med "adaptation" (anpassning) till de förändringar som klimatförändringarna innebär. Det är en

FOTO: KLAUS HOLSTING

svår och kontroversiell diskussion, men nu diskuterar man i alla fall öppet. Det behövs till exempel en alternativ finansiell arkitektur. Procenttänkandet i den existerande u-landshjälpen har inte längre någon trovärdighet. Innovativa finansiella mekanismer, som genererar pengar på en stadig bas, måste skapas. Det finns många idéer - en fast avgift på skeppsfart och flyg kunde bilda grunden för detta.

En ny amerikansk administration kan inse att ett viktigt medel för att undgå en stor recession är att satsa på green-tech jobb, förnybar energi och leveranssäkerhet. Jag tror att USA kommer att se detta som ett sätt att finna långsiktigt hållbara lösningar på den ekonomiska krisen.

Amerikanerna måste acceptera de vetenskapliga rönen gällande klimatförändringarna.

” **Orkar människor hålla intresset** uppe när finanskrisen suger åt sig allt intresse? Det är min prioritet nummer ett. Jag anser att jag har det politiska uppdraget att förklara att vi helt enkelt måste finna mer resurseffektiva metoder att leva på jorden. Jag är beredd att också ta en del beslut som inte är populära och då försöka kommunicera det vetande som finns till mina väljare.

Paula Lehtomäki

Paula Lehtomäki,
finländsk miljöminister.

Intervju 2008-10-28

” Att vi får till stånd ett tillräckligt globalt och effektivt klimatavtal är för mig snarare en övertygelse än en realistisk bedömning. En sak som onekligen försvårar det hela är den globala finanskrisen, som ökar frestelsen att lägga åt sidan mera långfristiga utmaningar. Men jag tror ändå att vi får ett avtal i Köpenhamn.

Redan i Bali beslöts att avtalet ska innehålla bindande utfästelser om nedskärningar av utsläppen som går att mäta, verifiera och kontrollera. Den viktiga principen för ett Köpenhamnsavtal är naturligtvis att alla deltar. U-ländernas deltagande måste begränsa sig till den del där deras utsläpp har utvecklats till vår nivå. Den gamla klassificeringen där alla utvecklingsländer klumpas ihop, är inte längre aktuell. Kina kan inte placeras i samma grupp som Bangladesh. Då blir det inget avtal.

Globalt är kärnfrågan den, att utvecklingsländerna har rätt att utvecklas.

Förhandlingarna kompliceras av att man diskuterar både historiska utsläpp och kommande utsläpp. Kina är nu största utsläppare. Men historiskt är det USA och vi i den industrialiserade världen som har varit värst. Det finns stora förväntningar på att USA:s nye president Barack Obama ska inta en helt annorlunda hållning än Bush i klimatfrågan. Men det är klart att man inte uppnår verkliga resultat om inte de största utsläpparländerna i världen deltar.

Globalt är kärnfrågan den, att utvecklingsländerna har rätt att utvecklas. Men vi måste tillsammans med dem finna vägar som belastar miljön betydligt mindre än vad vi själva har gjort och gör. För att detta ska vara möjligt måste u-länderna få tillgång till ny teknologi. Det och finansieringen är centrala frågor.

FOTO: LEHTIKUVA OY/STATSRÅDETS KANSLI

EU har tagit ledningen i förhandlingarna. Vi har både en historisk plikt och ett nutida krav på oss att göra det. Någon måste göra det. Och klimatförändringarna är ett resultat av våra utsläpp sedan 1700-talet. Alla väntar emellertid att USA nu intar en helt annorlunda hållning.

I Köpenhamn borde man få till stånd de mest centrala politiska riktlinjerna i det nya klimatavtalet. Tekniska fortsättningsförhandlingar kommer säkert att återstå.

Min åsikt är att EU inte ska skriva under vilket avtal som helst. EU måste eftersträva ett avtal som har ett äkta inflytande på klimatet. Vad gör vi med ett tomt avtal, ett nollavtal? Ingenting! Det måste bli reellt täckande och tillräckligt ambitiöst.

Klimatsmarta teknologier finns, men är inte ekonomiskt lönsamma. Koldioxiden måste få ett pris så att marknaden drar fram ny teknologi. Att förbruka naturresurser måste kosta. Om vi fortsätter utgå ifrån att det är gratis så har vi ingen hållbar utveckling. I världsekonomin har ibland kapitalet varit den knappa resursen, ibland know-how, nu är det naturresurserna.

Man försöker skapa globala eller möjligen regionala mekanismer för utsläppshandel. Vi har försökt intensifiera det nordiska samarbetet. De nordliga områdena har ju sina speciella problem. Vi samarbetar på arbetsgruppsnivå. Kanske vi kan ”facilitera” i vissa kritiska ögonblick och stöda Danmark.

Klimathotet kommer att gripa in i människors liv. Det räcker inte att byta till förnybar energi. Alla män-

niskor måste faktiskt ändra livsstil. Att spara energi är en nyckelfråga. Vi försöker konkretisera klimatfarorna, utan att peka ut syndabockar. Om alla gör små ingrepp så blir det totalt sett stora resultat. Annars måste vi en dag vidta stora förändringar.

I regeringens nationella klimat- och energistrategi stöder vi energisparande genom att ge bidrag till detta,

utfärdar strängare energinormer för alla nybyggen och tredubblar nästan bidragen till energieffektiviserande ombyggnader.

Jag är inte rädd för svåra eller besvärliga beslut. Man är inte med i politiken för att fatta lätta beslut.

Thórunn Sveinbjarnardóttir

Thórunn Sveinbjarnardóttir,
isländsk miljöminister.

Intervju 2008-10-29

” Vi måste helt enkelt klara att få ett avtal i Köpenhamn. Vi måste hålla oss till plan A (och det finns verkligen ingen plan B!). Vi har aldrig tidigare i internationella underhandlingar varit i ett liknande läge.

Sällan har det internationellt funnits mera press från den allmänna opinionen och kraftigare politisk vilja.

Det vore förstås lättare att föra förhandlingarna framåt om vi redan hade en amerikansk administration som skulle bestå några år framåt. Men vi hoppas på en konstruktiv hälsning från den nye amerikanske presidenten. Kina har redan börjat förbereda sig. EU känner det politiska ansvaret att upprätthålla sitt ledarskap.

Vi har tre stora utsläppare: storindustrin, bilparken och skeppsfarten.

De nordiska ländernas roll är mycket större än vad vår storlek ger vid handen. Norden samarbetar informellt, vi stämmer alltid av med varandra och talar med en röst. Vi kanske borde formalisera det, det skulle stärka vår röst. Men det händer att vi liksom fyller ut varandras meningar. Det är mera troligt än inte, att vi får en nordisk dimension i klimatförhandlingarna.

”Differentiated but common responsibility” (ett diversifierat men gemensamt ansvar) är lösenordet

FOTO: JOHANNES JANSSON/NORDEN.ORG

som bäst beskriver den idé som driver förhandlingarna. För att nå dit måste vi lösa svåra teknikaliteter. Kan vi använda de finansiella institutioner som redan finns bättre än hittills? Möjligen.

Vi väntar på en diger isländsk rapport från vetenskapsmän som samtidigt beräknar kostnaderna för olika åtgärder, som ger oss bas för en mera detaljerad handlingsplan fram till 2050, där 2020 väl blir den första milstolpen. Vi har hittills bara en långtidsplan till år 2050 med reducering av våra utsläpp med 50-75 procent, ett slags mini-IPCC-rapport.

Vi har tre stora utsläppare: storindustrin, bilparken och skeppsfarten. Vi måste som Eftaland börja implementera EU:s regler för utsläppshandeln. Det gör vi inte i dag (i motsats till Norge). Indirekt måste vi väga

in EU:s åtgärder i en komplicerad mix. Vår energi- och industristruktur skiljer sig väldigt mycket från alla andras, så vi måste finna vår egen väg.

Just nu dominerar finanskrisen totalt vårt samhälle. En begriplig mänsklig reaktion är att man inte orkar med mer än en kris i taget. Vi försöker vara positiva och se hur vi kan arbeta igenom detta. Man talar till och med poetiskt om "ett nytt Island". Jag ser många möjligheter – en grön ekonomi, nya gröna jobb. Vi har förberett ett lagförslag som i grunden revolutionerar beskattningen av bilar och energi. Om vi inom några år kunde ändra vår bilpark till elektriska plug-in-bilar

eller hybridbilar skulle det vara mycket fördelaktigt både för konsumenten och miljön. Just nu är vi överbelastade med andra frågor, men förhoppningsvis får vi en ny lag på plats före Köpenhamnmötet.

Många har levt ett gott liv på Island de senaste åren – dock långt ifrån alla. Men nu måste vi hitta ett miljövänligt sätt att leva, att producera mindre avfall, använda mindre energi, sätta andra saker i centrum än jakten efter världsliga ting – detta diskuterar islänningarna just nu.

Erik Solheim

Erik Solheim, norsk miljöminister.

Intervju 2008-10-28

Jag tror chansen att nå ett avtal i Köpenhamn är högst realistisk, även om ett avtal där helt säkert kräver utfyllnad på många områden. Om "trekanten", de tre viktiga aktörerna EU (där Norge kan räknas in), USA och Kina, går ihop blir det en tillräcklig kritisk massa.

Förhandlingarna måste lyftas upp på regeringschefsnivå, och där måste "trekanten" vara med. Statsministrarna kanske inte sitter och förhandlar men jag tror de kommer till Köpenhamn och skapar energi och kraft i förhandlingarna. En serie möten i andra fora kanske behövs, men huvudförhandlingarna måste föregå inom ramen för FN.

Två idéer har dominerat världen totalt de sista årtiondena och är nu lagda i grus genom finanskrisen.

Hittills har det varit förpostfäktningar. Men förhandlingarna måste starta senast i januari. USA måste gå in och ta ledningen och göra egna klara förpliktelser. Kanske inte exakt samma som EU, kanske inte juridiskt bindande eftersom USA har andra juridiska former än vad Europa har. Men i vilket fall som helst

behövs en klar politisk förpliktelse från USA:s sida.

Det är inte möjligt att lösa detta utan tillräcklig finansiering för till exempel klimatanpassning och regnskogsskydd. Pengarna måste komma från koldioxidmarknaden för att skapa tillräckligt stora belopp. Två procent av kvoterna för CO₂-utsläpp som auktioneras ut skulle ge gigantiska belopp. Norge har fört fram detta förslag internationellt. Vi tror inte att något annat förslag vill skapa tillräckligt stora belopp än en form av automatisk finansiering.

Vilken internationell finansiell institution som i praktiken ska sköta detta är inte alls klart. Men det är ganska klart att länder som Kina och Indien inte kommer att acceptera någon institution där de inte är med och beslutar.

De nordiska länderna kan stå som exempel för andra. Men det har större effekt om detta förs fram av andra än vi

FOTO: TORE BERNITSEN

själva – till exempel frivilligorganisationer och aktivister. Norge tar initiativ på fyra områden där vi anser oss ha speciell kompetens: finansiering av skydd av regnskog, skeppsfart, sänkor för koldioxidutsläpp och Arktis.

Två idéer har dominerat världen totalt de sista årtiondena och är nu lagda i grus genom finanskrisen. Den ena är att USA kan styra världen ensam, den andra är att marknaden fixar allt själv, något som inte längre har någon tilltro. Nu kan det ske enorma förändringar.

Samma sak kan förstås hända i klimatkrisen som i finanskrisen – när det inte finns någon återvändo så kan ofattbart stora resurser mobiliseras. Aldrig har det funnits lika stora förutsättningar som nu för globalt samarbete. När en politisk ledning backas upp av

befolkningen så finns det inga gränser för vad man kan uträtta.

Det internationella förhandlingsklimatet har blivit bättre trots allt. Med Obama kommer situationen att förbättras i ett ögonblick. Men det är en lång lång väg och en kort kort tid till ett klimatavtal och utan politisk vilja på toppnivå är det omöjligt att klara det.

Det farliga med klimatkrisen är att den kommer smygande, men den börjar ju nu bli synlig på många ställen med upprepade stormar osv och den allmänna opinionen blir påmind om den. Jag hoppas jag själv som politiker vågar ta också impopulära beslut.

Andreas Carlgren

Andreas Carlgren, svensk miljöminister.

Presskonferens i samband med Klimatforum 2007-11-21 och i samband med Nordiska rådets 60:e session 2008-10-28.

Köpenhamnmötet måste vara den slutliga stationen för ett effektivt globalt klimatavtal. Det kommer att innebära mycket starka förändringar för alla deltagande länder. Mellanstationen i Poznan i december 2008 ser jag som viktig för att upprätthålla de höga förväntningarna inför Köpenhamn.

Det kommer att finnas starka nordiska förslag i förhandlingarna, bland annat när det gäller finansiering. Den pågående finanskrisen får inte stoppa upp ambitionerna. Klimatkrisen är akut och verklig. Den väntar inte på utvecklingen på Wall Street. Tvärtom kan uppskjutna klimatåtgärder leda till att de ekonomiska problemen fördjupas.

Finansieringsfrågan är viktig. Miljöministrar och finansministrar har ofta olika uppfattning. Det blir nödvändigt med en anpassningsfond och tillräckligt stora insatser för teknologiöverföring till u-länderna. Vi har redan (norskfinansierade) pilotprojekt mot

FOTO: VICTOR BROTT

avskogning i till exempel Brasilien. En del av intäkterna från auktioneringen av utsläppsrätter ska gå till detta.

Fallgropar i förhandlingar finns alltid. I klimatförhandlingarna kan de ligga under rubriken "Uninten-

ded consequences” (oförutsedda konsekvenser av klimatpolitiken). Bakom det döljer sig frågan om pengakompensation till exempel för minskade oljeintäkter.

Det är visserligen moraliskt riktigt att tala om per capita-utsläpp men det är inte säkert att det är vägen ut.

En gemensam vision, ”shared vision”, är ett kodord för en gemensam FN-process men hur formuleras den? Den borde innefatta minst en halvering till 2050.

Ståndpunkterna bland länderna skiftar mycket. Med USA har vi kontakter på många nivåer och där har USA gett entydiga signaler om att man vill bidra. Redan president Bush tog initiativ till ett toppmöte med världens 20 största ekonomier i november 2008. Den nyvalde presidenten Barack Obama väntar vi oss mycket av. Det får dock inte bli en parallell process utan måste länkas in i FN-systemet.

Kanske finns möjliga lösningar i diskussionerna mellan USA och Kina. Där kan en begränsad krets länder kanske vara ett bra forum. När det gäller Ryssland är det svårt att veta vad som döljer sig under ytan där. Indien säger: ”vi är beredda när vi når upp till genomsnittet för de industrialiserade länderna”. Men då kunde Sverige med samma argumentation säga att vi kunde öka våra utsläpp!

Det är visserligen moraliskt riktigt att tala om per capita-utsläpp men det är inte säkert att det är vägen ut. För Kinas och Indiens del måste man fråga hur snabbt växande ekonomier kan ge sina bidrag. Sydafrika talar om ”åtgärder för hållbar utveckling”. Det är oklart vad de menar. Möjligen är det mätbara bidrag mot stöd för tekniköverföring.

Det finns alltid luckor i klimatbestämmelserna. Vi överväger vägledning för företag och enskilda, som ska motverka ”klimatskojeriet”, där vissa länder redan är i gång (Storbritannien, Norge, Tyskland).

Christina Gestrin

Christina Gestrin,
finländsk riksdagsledamot.

De nordiska länderna kan absolut bidra till ett nytt klimatavtal, även om det är en komplikation att några hör till EU och andra inte. Island och Norge hänger dock med i vad som sker på EU-nivå. Ett nordiskt ”brand” är miljöteknologi och -kunnande. Våra samhällen är små och smidiga och kan snabbare anpassa sig till nya situationer.

Inom forskning och utveckling kan Norden gå in för större samordning. Våra länder är små. Det borde finnas nordiska kluster inom miljöteknologi för t ex gemensamma leveranser, där både staten och privata

företag samarbetar på de stora globala marknaderna.

Finanskrisen har lett till att man inom EU diskuterar mildare krav. Det är farligt. Jag fick en tankeställare när jag var med i den arktiska parlamentarikerkonferensen. Där bor människor som redan nu upplever förändringen. Men deras röster lyssnar ingen på.

Det gäller för politikerna att stålsätta sig, inte pruta på klimatmålen och hänvisa till finanskrisen, utan hitta vägar när det gäller att lösa frågorna. Det finns möjligheter att bygga ett nytt grönare samhälle, ett som bygger på förnybar energi. Allt handlar om hur och vad man producerar. Det kan också föra med sig väl-

stånd att skapa ett annat slags arbetsplatser och ett annat slags samhälle, som inte behöver bli sämre.

I Finland är vi inte så i förgrunden som vi tror. En färsk utredning säger att vi de facto har sackat efter. Vi har inte själva implementerat den nyaste tekniken. Alla företag behöver en hemmamarknad som referens, där saker testas.

Finanskrisen har lett till att man inom EU diskuterar mildare krav. Det är farligt.

Kärnkraften och den långa debatten kring den har varit problematisk och bromsat upp intresset att investera i ny teknologi, och i ökad effektivitet och energisparande. Kärnkraften är inte en global lösning. Den bidrar inte till växthuseffekten men problemen är fortfarande inte lösta. Det är också lite farligt hoppas på sänkor för att lagra koldioxid. Enligt Fortum finns de kanske först i praktiken om 20-30 år.

Lågenergibyggnad har stor potential. Man kan kräva fjärrvärme i alla nya bostadsområden. Om ett höghus byggs som lågenergihus så kan man spara upp till 70 procent av energiförbrukningen (i Helsingforsregionen byggs kanske trettontusen bostäder om året!). Offentliga upphandlingar borde gå in för strängare miljökriterier både för tjänster och varor.

Politikerna måste medvetet gå in för att styra samhället och det behöver inte innebära så hemskt mycket för vanliga människor. Det påverkar förstärkt produkter som kommer ut på marknaden, men så skapas också en hemmamarknad.

För återvinning av avfall och energimärkning av produkter har det kommit bra krav från EU. Jag gjorde en lagmotion om att förbjuda användning av traditionella glödlampor med tre års övergångstid, som väckte enormt uppseende. Om man i Finland övergick till lågenergilampor skulle man spara energi motsvarande uppvärmningen av 50 000 villor! I Finland går 18 procent av energin i hemmen till belysning (40 procent till

FOTO: JOHANNES JANSSON/NORDEN.ORG

uppvärmning, resten till hushållsmaskiner).

Nu är klimatfrågan i högsta grad politik. Politikernas uppgift är att erbjuda möjligheter att leva så miljövänligt som möjligt. Om det inte finns möjligheter att kunna göra miljövänliga val, leder det till fruktansvärd frustration hos väljarna.

Det nya förhandlingsklimatet

Internationellt samarbete bygger på förtroende. Utan det får vi inget globalt klimatavtal. Har det internationella förhandlingsklimatet försämrats eller förbättrats i skuggan av en global finanskris, ett krig i Georgien, en ny amerikansk president?

Också om vi i början av finanskrisen hösten 2008 såg nationalistiska reflexer och soloutspel, så är det inte otänkbart att den serie globala samtal som krisen till sist utlöste var ett slags hårdnuggning inför hanteringen av klimatkrisen.

Det globala inbördes beroendet kom att framstå i blixtbelysning. Imponerande enkelt visade det sig vara för staterna att hosta fram hundratals miljarder dollar för att rädda banker – när klimatkrisen (än så länge, får man väl tillägga) skulle kräva betydligt lägre belopp för förändringsarbete och anpassning till redan inträffade förändringar.

Optimister siar om att det går att komma ur lågkonjunkturen genom en koppling mellan finans- och klimatkris och en omläggning till en ”grönare” ekonomi. Ideologiskt färgade kommentarer om kapitalismens undergång saknas inte heller. Från näringslivets håll är det förvånansvärt tyst, kanske är man skakad av krossade drömmar om oändlig och kraftig ekonomisk tillväxt i en ekonomi fri från statlig inblandning.

”Trekanten” USA-Kina-EU framstår allt mer som förhandlingarnas kritiska massa. Avgrunderna mellan dessa tre har krympt betydligt. USA:s nye president Barack Obama fick ärva en tung säck, inte bara med problem utan också med förväntningar. Han har tydligt stött ett multilateralt samarbete, som nu framstår som en lösning också på USA:s problem - naturligtvis med den klassiska övertygelsen att sådant samarbete ska ledas av USA.

Kina förbereder sig tydligen på att spela en aktiv roll i Köpenhamn och mycket tyder på att man är beredd att gå längre än tidigare. Ett tecken är att Kina nu kräver att rika länder ska bidra med en procent av sin bruttonationalprodukt för att fattiga länder ska kunna bekämpa klimatförändringen. Andra tvivlar på

”procentmål”, som i biståndssammanhang har förlorat sin trovärdighet.

EU:s tidigare ledarroll kanske minskar i betydelse, men när 27 länder samarbetar kring världens mest ambitiösa klimatmål ger det ett moraliskt övertag som kan få effekt, i kombination med EU:s tillgång till analytisk kapacitet och de kanske skickligaste förhandlingarna.

Mera skäl till oro finns det när man tittar på själva förhandlingarna. De förs inom fyra områden (mitigation, adaptation, financing, technological transfer). Man tycks sitta fast i stereotypa mönster från gamla förhandlingsrundor. Man talar om vad som är möjligt, inte vad som är nödvändigt. Förpostfäktningarna har dragit ut på tiden. Metoden har kanske ändå sina fördelar. Den användes till exempel när EU skulle ta fram en text till ett nytt fördrag (Lissabonfördraget). Man höll högnivåseminarier – på samma sätt som man gjort i klimatförhandlingarna – där alla aggressioner och all misstro fick luftas – och när det var gjort var man mogen att gå in på de egentliga sakfrågorna.

Det finns ingen plan B, i samma ögonblick skulle förhandlingarna falla samman. Mentalt tycks dock många ställa in sig på att det kanske inte blir någon bra överenskommelse i Köpenhamn, utan i bästa fall ett ratificeringsbart basdokument, som kräver fortsatta detaljförhandlingar. Det finns också tankar på mycket enkla och mycket billiga åtgärder som hastigt kunde få ner utsläppen i en betydande omfattning långt före 2020. Dessa ”lågt hängande frukter” kunde plockas med en snabb tidtabell.

Men varken världssamfundet eller klimatet tål ett fiasko.

STOCKHOLM 2008-11-08
INGER JÄGERHORN